

ГУМАНІЗАЦІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: РОЛЬ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ФОРМУВАННІ ГАРМОНІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ СЕРЕДИ

Лебідь О. М., старша викладачка, студентка магістратури

*Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, майстер
виробничого навчання Державного навчального закладу "Буцький політехнічний
професійний ліцей"*

Гуманізація освіти в цілому передбачає наявність в учасників навчального процесу таких рис, як духовна свобода, національна самосвідомість, активність, освіченість, творчість, професійна компетентність. Це саме стосується і неперервної вищої освіти. Гуманізація в суспільстві дуже важлива, адже її відсутність породжує війни і конфлікти. Одним із напрямком гуманізації є мистецтво. В творчості людина може самовиражатись і розвиватись, не стримуючи себе. А творити через мистецтво означає розвивати і берегти культурні цінності держави, нації, світу в цілому та свої особисті. Мистецтво допомагає свої переживання передати іншим людям, поділитись частиною своєї душі, а ті люди отримають задоволення від художнього твору.

Для того, щоб впроваджувати гуманізм в освіту, необхідно вивчати структуру особистості. Сюди входить статус особи в суспільстві, мотивація її поведінки, світогляд, характер, нахили. Статус в суспільстві буває: економічний, політичний, правовий, суспільні функції.

Також при гуманізації освіти звертається увага на людиноцентризм. Радянські догми стверджували, що людина – лише гвинтик в системі, і вона живе і працює заради блага суспільства. Такого бажали невелика група людей при владі, яка використовувала людський ресурс для свого блага, викачуючи ресурси із більшості.

При гуманізованій освіті діють такі правила, що враховується думка, потреба, переконання кожної людини, що навчається або навчає. Такий є принцип гуманізму. В даних умовах виховуються люди, які будуть берегти культурні цінності своєї нації. При цьому враховуються їх психологічні та фізіологічні особливості.[1]

Неперервна освіта стала важливою ланкою нашого життя сьогодні. Раніше однієї освіти, здобутої в юні студентські роки, вистачало на все життя. Тепер неперервна освіта має місце, це зумовлено такими факторами:

- швидкий розвиток техніки та технологій;
- зростання потреб особистості;
- гуманізація і демократизація суспільних відносин та посилення ролі особистості у них;
- інтелектуалізація праці.

Неперервна професійна освіта може стосуватись окремої людини, закладу або освітнього процесу. Різні заклади неперервної професійної освіти можуть укладати договори між собою і використовувати спільну програму, при якій різні люди матимуть можливість проходити навчання у них за спільною програмою, в залежності від потреб ринку. Неperервну освіту характеризують такі ознаки:

1. Не визначений фіксований час курсу навчання, він може регулюватись відповідно до потреби. Замість цього освіта розділяються на рівні, і люди самі вибирають, скільки років їм навчатись і які рівні здобувати, а які – ні.

2. Вона конкурує з іншими типами освіти і її випускники мають такі ж права на ринку, як і випускники традиційної освіти «на все життя».

3. Продовжується все життя і підходить для всіх вікових категорій. Рівень підготовки для вступу залежить від знань, а не від документів: відсутня піраміда по типу «школа-ПТУ-університет».

4. Допомогає іноді здобувати практику, яка часто відсутня в університетах.

5. Має короткий строк навчання, пристосовується до конкретних викликів і змін на ринку та в суспільстві.

6. Дає можливість кожній людині змінити напрямок діяльності.

7. Один заклад може надавати послуги освіти різних ступенів і напрямків.

Декілька закладів вищої освіти можуть брати одну спільну програму для того, щоб співпрацювати. При створенні нових освітніх закладів, існує проблема регулювання їхньої діяльності, адже під них може не підходити нормативно-правова база. Перш за все, треба приділяти увагу потребам людей, але створювати нові закони також важко і довго. Тому існує шлях вирішення такої проблеми: нові заклади, які не підпадають ні під одне визначення типу, класифікуватимуться не по типу закладу, а по рівню кваліфікації, який можна в них здобути.[2]

Позааудиторна робота у вищих навчальних закладах, гуртки та секції є також видом гуманізації освіти. Це являється також і ознакою гармонійного середовища для розвитку тих, хто навчається. Такі заходи не мають бути примусовими, вони не повинні оцінювати досягнення чи організовувати змагання. Вони мають бути максимально дружніми і розвивати творчі здібності. Позааудиторна робота виконує такі завдання:

- допомагає закріпити, поглибити знання, які здобувались в аудиторії, попрактикуватись;
- загальний розвиток;
- розвиток індивідуальних нахилів та талантів;
- знайомство студента та формування інтересу до різних галузей науки та мистецтва, які можуть стати хобі або професією в майбутньому;
- культурний відпочинок і розумні розваги;
- виховний вплив.

Виховання має за мету всебічно розвивати особистість. А ці заходи являються завданнями по створенню гармонійного середовища неперервної вищої освіти.[3]

Вищий навчальний заклад неперервної освіти — це життєвий простір студентів; тут вони не просто вчаться, а живуть, готуються до дорослого життя, якщо це молоді люди після школи чи училища. Тому виховна робота в таких закладах планується так, щоб сприяти становленню особистості як творця і проектувальника життя, направляється на гармонізацію та гуманізацію стосунків між викладачами та студентами, закладом і родинами, керуючись ідеями самоцінності індивіда, демократичного діалогу між поколіннями. Важливу роль у цьому відіграють позааудиторна робота, гуртки та секції.

Мета навчального закладу у створенні гармонійного середовища полягає у задоволенні інтересів і запитів різних студентів, розвитку їх творчого потенціалу, нахилів і здібностей у різних сферах діяльності та спілкування. Домінуюча роль в реалізації цієї мети належить організаторам виховних заходів, які діють разом з іншими педагогами, викладачами та керівництвом закладу. Ініціатива з боку організаторів до залучення студентів групи до роботи гуртків, секцій, позааудиторної роботи, навіть якщо це поза межами самого закладу, створює середовище для гармонійного розвитку особистості.

Форми виховної роботи, що відмінно сприяють гуманізації навчального процесу і створюють середовище для гармонійного розвитку людини, є такі:

- аудиторні години для знайомства між студентами та викладачами;
- етичні бесіди, диспути тематичні, розважальні;
- зустрічі з відомими людьми;
- екскурсії;
- обговорення книг, читацькі конференції;
- вечори і ранки, свята;
- змагання (спартакіади), турніри, конкурси;

- виставки;
- колективні творчі справи.

Людина – істота соціальна, тому важливо навчатись працювати в команді, навіть у дорослому віці це не всі вміють. Тому організовується такий виховний захід, як колективні творчі справи. Це спільні творчі моменти студентів з викладачами, при яких враховується не лише технічний момент, використовується відповідне новітнє матеріальне забезпечення, а робиться акцент на взаємовідносини, індивідуальні особливості. Щоб мотивувати всіх працювати в команді, використовується підхід, при якому для команди знаходиться спільна мета, яка всіх мотивує.[4]

Отже, для гармонійного розвитку особистості у стінах вищого навчального закладу неперервної освіти створюється середовище, у якому студенти можуть не лише здобувати потрібну кваліфікацію, а і спілкуватись між собою, займатись справами, які відволікають, розслабляють, допомагають додатково розвиватись і творити. А гуманізація закладу проявляється в його направленості на потреби людей, адже вони будуть здатні віддати суспільству більше, аніж під примусом, бо будуть почуватись добре і комфортно.

Список використаних джерел

1. Радкевич В.О. Гуманізація неперервної професійно-художньої освіти. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/4377/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F.pdf> (дата звернення: 04.12.2023).
2. Зязюн І.А. Неперервна освіта як основа соціального поступу <https://core.ac.uk/download/pdf/32306441.pdf> (дата звернення: 04.12.2023).
3. Виховна робота: види, роль та значення. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14706/> (дата звернення: 05.12.2023).
4. Організаційні форми виховної роботи. URL: <https://studentam.net.ua/content/view/2242/97/> (дата звернення: 05.12.2023).